

CENTRALNA BANKA
BOSNE I HERCEGOVINE

ЦЕНТРАЛНА БАНКА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

THE WORLD BANK
IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP

2020.

ФИНАНСИЈСКЕ УСЛУГЕ И ПРОИЗВОДИ

Групација Свјетске банке
уз подршку
Владе Швајцарске

Ову брошуру израдила је Група за развој платних система (*Payment Systems Development Group – PSDG*) која функционише у оквиру јединице Глобалне праксе у области финансија, конкурентности и иновација Групације Свјетске банке (*Finance, Competitiveness and Inovation Global Practice of the World Bank Group*).

Швајцарски државни секретаријат за економске послове (SECO) финансирао је ову брошуру у оквиру Програма за плаћања и дознаке (Remittances and Payments Program).

www.remittanceprices.worldbank.org

Групација Свјетске банке
1818 H Street NW
20433 Вашингтон, Округ Колумбија, САД
www.worldbank.org
paymentsystems@worldbank.org
контакт телефон: +1202 473-1000

Фотографија на насловници: Муамер Османбеговић

© Групација Свјетске банке, 2020.

Centralna banka Bosne i Hercegovine
Централна банка Босне и Херцеговине
Central Bank of Bosnia and Herzegovina
Маршала Тита 25
71000 Сарајево, Босна и Херцеговина
www.cbbh.ba
fined@cbbh.ba
контакт телефон: +387 33 278 100

ФИНАНСИЈСКЕ УСЛУГЕ И ПРОИЗВОДИ

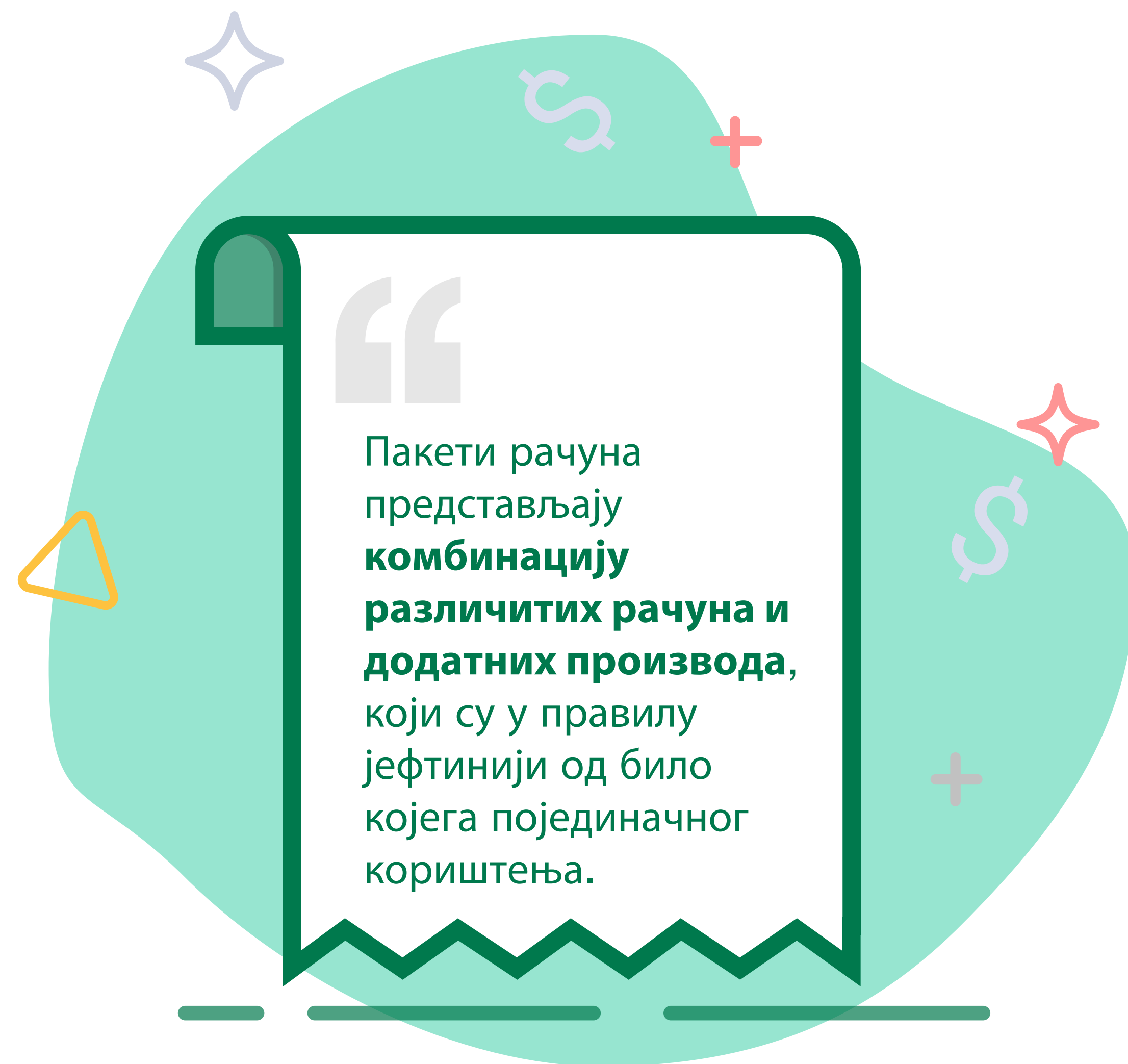
Уколико сте физичко лице резидент који прима новац из иностранства и има отворен рачун у банци, **важно је да се упознате са основним финансијским услугама и производима** којима можете приступити као примаоц новчаних дознака.

РАЧУНИ У БАНКАМА

Поред **девизног рачуна за уплате и исплате у страној валути**, постоје **текући и жиро рачуни** у КМ валути који се користе за редовне уплате (нпр. плата) или повремене уплате (нпр. хонорари) у земљи.

Отварањем наведених рачуна у једној од комерцијалних банака добивате могућност преноса средстава са девизног рачуна на рачун у КМ и на тај начин можете вршити конверзију стране валуте у домаћу валуту.

ПЛАТНЕ КАРТИЦЕ

ДЕБИТНЕ КАРТИЦЕ

Отварањем девизног или текућег рачуна у банци, добивате могућност кориштења **дебитних картица посредством којих располажете новцем до висине расположивих средстава** у земљи и иностранству. Можете подизати готовину на банкоматима (АТМ), плаћати робу и услуге путем POS терминала, куповати путем интернета или једноставно провјеравати стање рачуна.

На наведени начин као корисник новчаних дознака можете једноставно и безбједно приступити вашем новцу без потребе одласка у банку.

Савјети: користите мрежу банкомата Ваше банке како не би плаћали накнаде ради подизања готовине; чувајте ваш PIN и картицу, немојте их давати другима; купујте само на провјереним интернет страницама; плаћајте у продајној валути, ако желите избјећи провизије на конверзију.

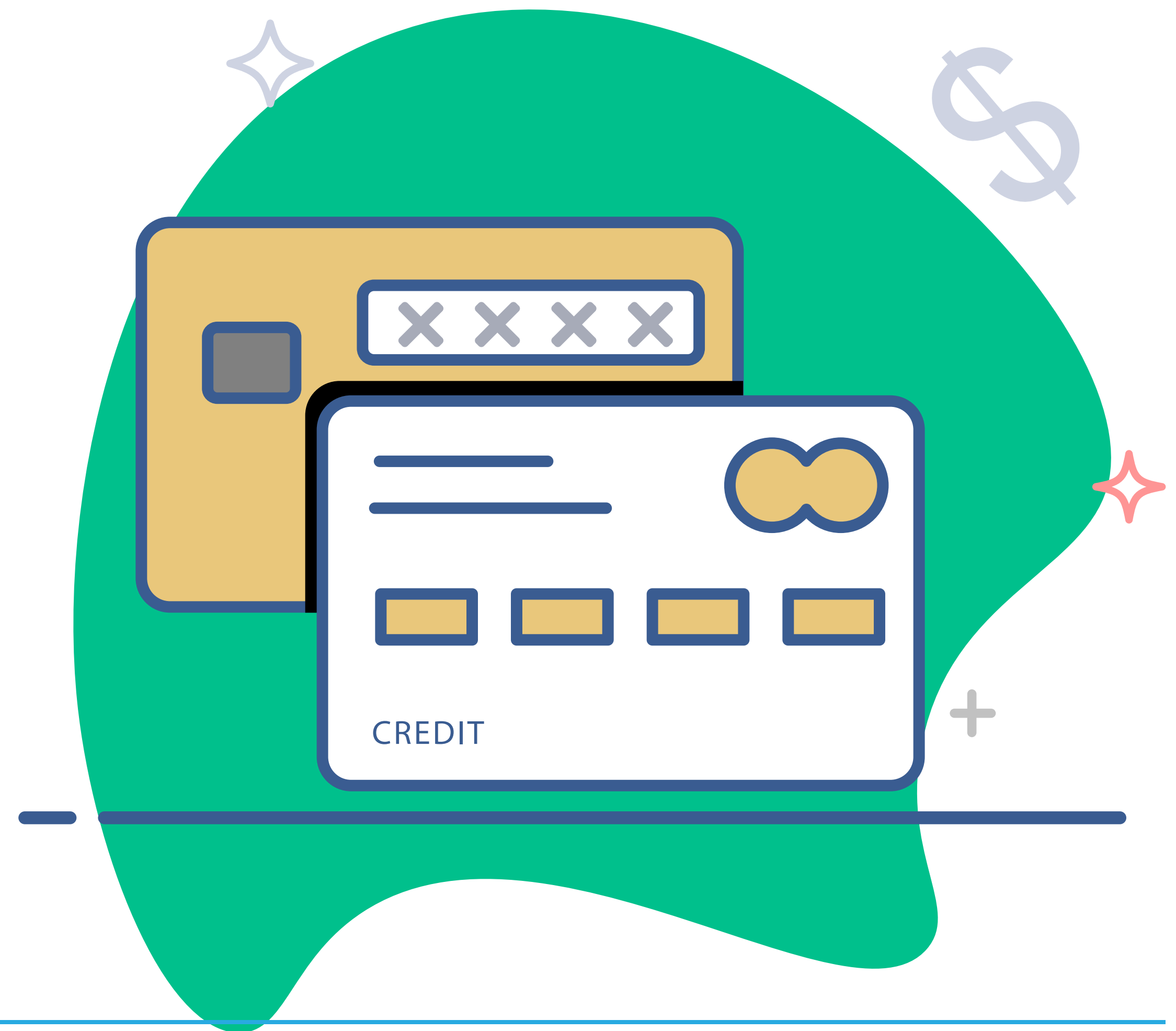
ПЛАТНЕ КАРТИЦЕ

Кредитне картице

Представљају средство кредитирања, путем којег можете вршити безготовинско плаћање роба и услуга или подизати готовину на банкоматима. С обзиром да се не ради о вашем новцу, морате обратити пажњу на накнаде и камате које ћете платити, а зависно од висине задужења и начину кориштења.

Примаоци новчаних дознака могу имати кредитне картице само након банчине процјене кредитне способности.

Савјет: детаљно се информишите прије потписивања уговора о условима њиховог кориштења и цијенама.

КРЕДИТИ

Представљају уступљени новчани износ од стране финансијске институције клијенту на одређено вријеме, под одређеним условима и уз плаћање камате.

Зависно од намјене могу бити намјенски и ненамјенски, зависно од рочности могу бити краткорочни или дугорочни, а зависно од валуте могу бити у страној или домаћој валути.

Новчане дознаке могу бити искориштене за подизање намјенских кредита за покретање малих бизниса.

КРЕДИТИ

Ефективна каматна стопа представља укупну цијену кредита и укључује номиналну каматну стопу и све накнаде и провизије.

Уколико постоји могућност промјене каматне стопе у току отплатног периода, онда говоримо о промјењивој каматној стопи, за разлику од фиксне каматне стопе која се не мијења током отплате.

КРЕДИТИ

Прије одобравања кредита финансијска институција ће процијенити вашу кредитну способност тј. могућност отплате мјесечних рата сходно вашим примањима и имовини. Редовност примања новчаних дознака из иностранства путем рачуна, може бити један о фактора позитивне процјене од стране финансијске институције.

ИЛУСТРАТИВНИ ПРИМЈЕР РАЗЛИКЕ ИЗМЕЂУ ЕФЕКТИВНЕ И НОМИНАЛНЕ КАМАТНЕ СТОПЕ¹

ПОНУДА КРЕДИТА	НОМИНАЛНА КАМАТНА СТОПА	ЕФЕКТИВНА КАМАТНА СТОПА
Финансијска институција 1	3,98%	5,92%
Финансијска институција 2	4,40%	5,85%
Финансијска институција 3	5,96%	6,50%

¹ Ради се о илустративном примјеру камата издвојених од понуда из три финансијске институције на тржишту у Босни и Херцеговини.

КРЕДИТИ

За сваки детаљ понуђеног кредитног аранжмана који вам није у потпуности јасан - ПИТАЈТЕ. Обавеза банковног службеника је да вам објасни сваку ставку уговора. ИСТРАЖИТЕ - Прикупите понуде више финансијских институција.

Посавјетујте се са лицима којима вјерујете и која се разумију у тематику.

Најбитније - НЕ ЖУРИТЕ - Запамтите да је одлука о уласку у кредитни аранжман одлука која ће утицати на ваше финансијско стање дужи временски период. Будите сигурни да сте донијели праву одлуку.

ШТЕДЊА

Штедња дозначеног новца је здрава навика и која нам омогућује да остваримо планиране циљеве или се носимо лакше са непланираним трошковима. Банке нуде више опција штедње, тако да штедња може бити:

- » **по виђењу**, што значи са неограниченим уплатама и исплатама, али уз минималну или непостојећу камату,
- » **слободна**, уз ограничене могућности исплата и нешто већом каматом,
- » **орочена**, без могућности исплата и уплата за вријеме трајања орочења, али уз већу каматну стопу.

Депозити физичких лица су осигурани до 50.000 КМ по банци, у складу законом о осигурању депозита.

Препорука: страни новац положите на штедни рачун у банци, из разлога што новчанице одређене државе могу бити повучене из употребе и онда ћете их теже моћи замијенити.

ЕЛЕКТРОНСКО И МОБИЛНО БАНКАРСТВО

Дигитално банкарство носи низ предности за корисника новчаних дознака, јер омогућује директан приступ свим вашим рачунима у било којем моменту, уз могућност обављања трансакција и плаћања без потребе одласка у банку.

Такође, посредством дигиталног банкарства можете подносити онлајн захтјеве и комуницирати са банком 24 часа дневно.

У односу на шалтерско пословање, накнаде и провизије су у правилу ниже.

Свако комунално предузеће (струја, одвоз смећа, гас, вода, телеком услуге...) има рачуне у више комерцијалних банака. Један од начина да додатно уштедите јесте да рачуне за комуналне накнаде плаћате на рачун које предузеће има у вашој комерцијалној банци. Листу трансакционих рачуна можете наћи на рачунима које добијате.

ИЛУСТРАТИВНИ ПРИМЈЕР ПРОСЈЕЧНИХ ТРОШКОВА ПЛАТНОГ ПРОМЕТА У ЗЕМЉИ¹

¹ Ради се о илустративном примјеру просјечних трошкова платног промета у земљи, стварни износ трошкова зависи од конкретног случаја и односа клијента са банком

ВРСТА ПЛАЋАЊА	ДИГИТАЛНО БАНКАРСТВО (цијена по трансакцији)	ШАЛТЕРСКО ПОСЛОВАЊЕ (цијена по трансакцији)
Трансакције унутар банке	0.00 KM – 0.50 KM	1.50 KM – 2.50 KM
Трансакције према другим банкама до 10.000 KM	0.50 KM – 1.00 KM	2.00 KM – 3.00 KM
Трансакције према другим банкама преко 10.000 KM	1.50 KM – 4.00 KM	5.00 KM – 7.50 KM

КОНВЕРЗИЈА ВАЛУТЕ

Банке и друге овлаштене институције врше откуп и продају страног новца. Свака банка објављује курсну листу по девизном тржишном курсу, осим у случају евра гдје се куповина КМ обавља по фиксном курсу $1 \text{ EUR} = 1,95583 \text{ KM}$.

Водите рачуна да провизија на конверзију у случају евра не може бити већа од 1%.

С тим у вези, најчешћа валута у којој се шаљу новчане дознаке у БиХ је евро.

ТРАЈНИ НАЛОГ

Омогућује редовне мјесечне исплате са вашег рачуна у корист трећих лица у времену и износу који сами сте сами одредили, као и плаћања у корист правних лица чији су износи и датуми доспијећа промјењиви (нпр. комунални рачуни).

Услугу можете у било којем моменту укинути или промијенити.

Трајни налог је користан и пошиљаоцима новчаних дознака, који редовно шаљу дознаке.

**CENTRALNA BANKA
BOSNE I HERCEGOVINE**

**ЦЕНТРАЛНА БАНКА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

THE WORLD BANK
IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP

Групација Свјетске банке

1818 H Street NW

20433 Вашингтон, Округ Колумбија, САД

www.worldbank.org

paymentsystems@worldbank.org

контакт телефон: +1202 473-1000